

POSTANOWIENIE

Dnia 6 maja 2011 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Kazimierz Jaśkowski (przewodniczący)

SSN Halina Kiriło

SSN Maciej Pacuda (sprawozdawca)

w sprawie ze skargi J. A. – S. Budownictwo Eksport - Import
o wznowienie postępowania zakończonych prawomocnym wyrokiem Sądu
Apelacyjnego z dnia 28 listopada 1996 r., po rozpoznaniu na posiedzeniu
niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 6
maja 2011 r.,
zażalenia wnioskodawcy na postanowienie Sądu Apelacyjnego
z dnia 16 czerwca 2010 r.,

- 1. oddała zażalenie,**
- 2. przyznaje od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego radcy
prawnemu A. G. kwotę 120 zł powiększoną o podatek od
towarów i usług tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej
udzielonej z urzędu w postępowaniu zażaleniowym.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych postanowieniem z dnia 16 czerwca 2010 r. odrzucił zażalenie wniesione przez ubezpieczonego J. A. na postanowienie tegoż Sądu z dnia 14 maja 2010 r., mocą którego odrzucono

skargę ubezpieczonego o wznowienie postępowania zakończonych prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego – Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 28 listopada 1996 r.

W motywach postanowienia z dnia 16 czerwca 2010 r. Sąd Apelacyjny wskazał, że doręczając ubezpieczonemu odpis postanowienia z dnia 14 maja 2010 r. wraz z uzasadnieniem pouczył go o możliwości złożenia zażalenia do Sądu Najwyższego w siedmiodniowym terminie oraz o tym, że zażalenie winno być sporządzone i wniesione przez pełnomocnika będącego adwokatem lub radcą prawnym. W dniu 11 czerwca 2010 r. J. A. nadał w urzędzie pocztowym sporządzone osobiście zażalenie na powyższe postanowienie. Wobec uchybienia przez niego wymogom wynikającym z art. 87¹ § 1 k.p.c. w związku z art. 394¹ § 2 k.p.c., Sąd Apelacyjny orzekł o odrzuceniu tego zażalenia na podstawie art. 370 k.p.c. w związku z art. 397 § 2 k.p.c.

Powyższe postanowienie zostało zaskarżone zażaleniem wniesionym przez pełnomocnika J. A. Autor zażalenia zarzucił Sądowi drugiej instancji niewłaściwą wykładnię i zastosowanie art. 370 k.p.c. w związku z art. 397 § 2 k.p.c. i art. 87¹ § 1 k.p.c. oraz niezastosowanie art. 45 ust. 1 i art. 2 Konstytucji RP i wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia (w całości) oraz o przyznanie kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu.

W uzasadnieniu zażalenia jego autor podniósł między innymi, iż przepis art. 87¹ § 1 k.p.c. nie może być interpretowany w oderwaniu od zagwarantowanego w art. 45 ust. 1 Konstytucji RP prawa do sądu. Przepis ten ustanawia przymus adwokacko – radcowski w postępowaniu przed Sądem Najwyższym oraz w zakresie czynności procesowych związanych z tym postępowaniem, ale podejmowanych przed sądem niższej instancji. Tymczasem postępowanie przed Sądem Najwyższym nie jest zdefiniowane w Kodeksie postępowania cywilnego jako specyficzny typ postępowania. Definicji takiej nie zawiera też ustawa o Sądzie Najwyższym. Kodeksowe określenie „czynności procesowe związane z postępowaniem przed Sądem Najwyższym, podejmowane przed sądem niższej instancji” jest zbyt ogólnikowe, nieprecyzyjne i niezgodne z konstytucyjną regułą przyzwoitej legislacji. Nie zawsze złożenie zażalenia jest również związane z postępowaniem przed Sądem Najwyższym, skoro odrzucenie tego środka

zaskarżenia niweczy możliwość prowadzenia takiego postępowania. Skutki niewłaściwej legislacji nie powinny jednak obciążać strony.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie nie ma uzasadnionych podstaw.

Wstępnie należy przypomnieć, że zgodnie z art. 87¹ § 1 k.p.c. w postępowaniu przed Sądem Najwyższym obowiązuje zastępstwo stron przez adwokatów lub radców prawnych. Zastępstwo to dotyczy także czynności procesowych związanych z postępowaniem przed Sądem Najwyższym, podejmowanych przed sądem niższej instancji. W myśl art. 87¹ § 2 k.p.c. omawianego przepisu nie stosuje się w postępowaniu o zwolnienie od kosztów sądowych oraz o ustanowienie adwokata lub radcę prawnego oraz gdy stroną, jej organem, jej przedstawicielem ustawowym lub pełnomocnikiem jest sędzia, prokurator, notariusz albo profesor lub doktor habilitowany nauk prawnych, a także gdy stroną, jej organem lub jej przedstawicielem ustawowym jest adwokat, radca prawny lub radca prawny Prokuratury Generalnej Skarbu Państwa. Wynikające z treści art. 87¹ § 1 k.p.c. ograniczenie zdolności postulacyjnej stron w postępowaniu przed Sądem Najwyższym, w tym także w odniesieniu do czynności procesowych, które wymagają uprzedniego podjęcia działań przed sądem niższej instancji, oznacza, iż środek zaskarżenia może sporządzić i wnieść do Sądu Najwyższego tylko pełnomocnik procesowy strony, będący adwokatem lub radcą prawnym, natomiast nie może tego uczynić sama strona, chyba że jest jedną z osób wymienionych w art. 87¹ § 2 k.p.c. Przyczyny niewniesienia środka zaskarżenia przez nieuprawniony podmiot są zaś z punktu widzenia jego dopuszczalności obojętne (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 17 listopada 2005 r., IV CZ 124/05, LEX nr 186713). Zażalenie na wymienione w art. 394¹ § 1 i 2 k.p.c. postanowienia sądu drugiej instancji jest szczególnym środkiem zaskarżenia o tyle, że inicjuje postępowanie przed Sądem Najwyższym. Powinno zatem zostać sporządzone i wniesione przez profesjonalnego pełnomocnika, tj. przez adwokata lub radcę prawnego, chyba że strona posiada kwalifikacje przewidziane w art. 87¹ § 2 k.p.c. Wyjątkiem od tej zasady jest jedynie zażalenie (lub inny środek zaskarżenia wnoszony do Sądu Najwyższego) dotyczący postępowania o zwolnienie od

kosztów sądowych oraz ustanowienia adwokata lub radcy prawnego. Skutek niezachowania wymogu sporządzenia i wniesienia zażalenia do Sądu Najwyższego przez profesjonalnego pełnomocnika został określony w art. 373 k.p.c. w związku z art. 398²¹ k.p.c. w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c., bez możliwości uzupełnienia tego braku. Wypada dodać, iż nie spełnia również ustawowego wymagania związanego z przymusem adwokacko – radcowskim „poparcie” przez profesjonalnego pełnomocnika, ustanowionego z urzędu, dla skargi wcześniej wniesionej przez stronę nieuprawnioną do dokonania tego osobiście (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 24 lipca 2006 r., I BU 2/06, LEX nr 489027 i z dnia 20 stycznia 2009 r., II CZ 89/08, LEX nr 527186).

W rozpoznawanej sprawie zażalenie na postanowienie Sądu drugiej instancji z dnia 16 czerwca 2010 r. wniósł osobiście ubezpieczony J. A., a nie ustanowiony przez niego lub dla niego pełnomocnik będący adwokatem bądź radcą prawnym. Postanowienie to z całą pewnością nie dotyczy ani zwolnienia od kosztów sądowych ani ustanowienia adwokata lub radcy prawnego. Jednocześnie z akt sprawy wynika, że wnoszący to zażalenie nie należy do kręgu podmiotów, o których mowa w art. 87¹ § 2 k.p.c. Zażalenie wniesione bez zachowania wymagania przewidzianego w art. 87¹ § 1 k.p.c. jest zaś niedopuszczalne i jako takie podlega odrzuceniu z mocy powołanych wyżej przepisów (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 27 września 2000 r., II UZ 98/00 OSNP – wkł. 2001 nr 4, poz. 4 i z dnia 21 listopada 2000 r., II UZ 101/00, PPIPS 2002 nr 5, s. 72).

Odnosząc się natomiast do zawartego w zażaleniu zarzutu niezgodności art. 87¹ § 1 k.p.c. z art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej warto przytoczyć pogląd Sądu Najwyższego wyrażony w postanowieniu z dnia 10 września 1998 r., III CZ 114/98 (OSNC 1999, nr 2, poz. 42), w świetle którego jeżeli strona korzysta nieprawidłowo z przysługującego jej prawa do zaskarżenia orzeczenia sądowego i w związku z tym spotyka się z zasadnym odrzuceniem wniesionego przez nią środka, to nie może skutecznie odwoływać się do art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej ani też do art. 6 ust. 1 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności z 1950 r. w celu wykazania, że została pozbawiona możliwości sprawiedliwego rozpatrzenia jej sprawy przez sąd wyższej

instancji. Sąd Najwyższy w składzie rozpoznającym niniejszą sprawę pogląd ten w pełni podziela.

Co do zarzutu nieprecyzyjnego określenia w art. 87¹ § 1 k.p.c. czynności procesowych, których dotyczy przymus adwokacko – radcowski wypada z kolei stwierdzić, że w judykaturze utrwalił się pogląd, że czynnością taką jest niewątpliwie wniesienie środka zaskarżenia. Jest to bowiem czynność związana z postępowaniem przez Sądem Najwyższym, a wręcz postępowanie to inicjująca, tyle że podejmowana przed sądem drugiej instancji (por. orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 15 lutego 1935 r., C III. 361/34, Głos Sądowy 1936, nr 4 s. 339 i uchwałę całej Izby Cywilnej Sądu Najwyższego z dnia 23 lutego 1935 r. - zasada prawna - C.Prez. 51/34, RPEiS 1935, nr 1 s. 207; postanowienia z dnia 8 kwietnia 1998 r., III CZ 41/98 niepublikowane, z dnia 24 czerwca 1999 r., III CZ 49/99, LEX nr 110601, z dnia 29 września 1999 r., III CKN 944/99, Monitor Prawniczy 2006 nr 8, s. 432, z dnia 26 kwietnia 2001 r., II CZ 10/01, niepublikowane, z dnia 17 listopada 2005 r., IV CZ 124/05, LEX nr 186713, z dnia 15 grudnia 2005 r., I PZ 22/05, OSNP 2006 nr 21 – 22, poz. 330, z dnia 16 maja 2006 r., III UZ 6/06, OSNP 2007 nr 11 – 12, poz. 174 i z dnia 31 sierpnia 2006 r., I CZ 45/06, LEX nr 395253). Już tylko z tej przyczyny zarzut, jakoby wspomniany przepis naruszał „zasady przyzwoitej legislacji” określone w art. 2 Konstytucji RP, jest zatem chybiony.

Mając przedstawione motywy na uwadze, Sąd Najwyższy z mocy art. 398¹⁴ w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c. orzekł o oddaleniu zażalenia. O kosztach postępowania zażaleniowego rozstrzygnięto stosownie do § 12 ust. 2 pkt 2 w związku z § 11 ust. 2 oraz § 15 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz.U. Nr 163, poz. 1349 ze zm.).